

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

בל תוטמ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

תרגום אשכנזי

גאלד פאן איהנען, אללערלייא פערפערטינטעס געשמידע. (כג) דיא נאנצע העבע, דיא זיא דעם עוויגען צו עהרען הערגע- בעבען, בעטרוג און גאלדע ועס- צעהן טויענד ויעבען הונדערט אונד פינפציג שקלים, אונד צוואר פאן דען הויפטלייטען איבער טויענד אונד איבער הונדערט; (גג) דיא געמיינען קריענער אבער האטטען יע- דער פיר ויך געפלינדערט. (נד) משה אונד דער פריסטער לעזר נאהמען פאן דען הויפט- לייטען איבער טויענד אונד איבער הונדערט דאז גאלד און אינד כראכטען עס אין דאז שטיפטסנעצעלט צום אנדענ- קען דער קנדער ישראלים פאר דעם עוויגען.

לב (ה) דיא זעהנע ראובן אונד דיא זעהנע גד האטטען איבעראויס שטאר- קע העערדען. דיעזע זעהען דאז לאנד יעזר אונד דאז לאנד גלעד,

מטות לא לב

את־הזהב מאתם כל כלי מעשה: (כג) ויהי וכל־זהב התרומה אשר הדימו ליהוה ששה עשר אלף שבע־מאות וחמשים שקל מאת שרי האלפים ומאת שרי המאות: (גג) אנשי הצבא בזו איש לו: (נד) ויקח משה ואלעזר הכהן את־הזהב מאת שרי האלפים והמאות ויבאו אתו אל־אהל מועד זכרון לבני ישראל לפני יהוה: פ ששי שלישי

לב (ה) ומקנהו רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את־ארץ יעזר ואת־ארץ גלעד והנה המקום מקום מקנה:

ויבאו אונד פאנדען דיא פלעטצע צור פיעה צוט בעקועם. דא

תרגום אונקלוס

בהנא יח דהבא מנהון כל מאן דעובדא: (כג) ויהוה כל דהבא אפרשותא די אפרישו קדם יי שחח עשר אלפין שבע מאה וחמשים סלעין מן רבני אפין ומן רבני מאותא: (גג) גברי דחילא בזו גבר לגפשיה: (נד) וגסיב משה ואלעזר בהנא יח דהבא מן רבני אלפין ומאותא ואיתיאו יתיה למשבן זמנא דכרנא לבני ישראל קדם יי: לב (ה) ובעיר סגי הוה לבני ראובן ולבני גד סקיף לחדא וחזו יח ארע יעזר ויח ארע גלעד והא אתרא אתר פשר לבירתו בעיר:

ואחו

באור

אם יקראו כך על שם תכניתם, או על שם תשמישם: (כג) כל כלי מעשה, נאורו כל אלה היו כלי מעשה ולא היו שנוכחים, וכן כונת הראש"ג: (גג) בזו איש לו, סוהב וכל כלי המעשה וכל המטלטלין שבו כל אחד מהם, היתה לו, ולא בא לכלל חלוקה וחלומה ממש וקרבן ה'. לב (א) רב, לעזר יחיד על הסקה כי הוא שם המין וכן אמר על ס: מקום סקנה, מקום מרעה

(ג) וַיִּבְאוּ בְנֵי־גֹד וּבְנֵי רֵאוּבֵן
 וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַלְעָזָר
 הַכֹּהֵן וְאֶל־נְשֵׂי־אֵי הָעֵדָה לֵאמֹר:
 (ג) עֲטֹרוֹת וְדִיבֹן וַיַּעֲזֹר וּנְמֹרָה
 וְחִשְׁבוֹן וְאַלְעֵלָה וּשְׁבָם וּנְבוֹ
 וּבְעֹן: (ד) הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה
 יְהוָה לִפְנֵי עֵדַת יִשְׂרָאֵל
 אֶרֶץ מִקְנֵה הַיּוֹאֵל וְלַעֲבָדֶיךָ
 מִקְנֵה: (ה) וַיֹּאמְרוּ
 אִם־מִצְאָנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יְיָ הֲיֵן אֶת־
 הָאָרֶץ הַזֹּאת לַעֲבָדֶיךָ לְאַחֲוָה
 אֶל־תַּעֲבֹרְנוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן:
 (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבְנֵי־גֹד וּלְבְנֵי

(ג) דא קאמען זיא, נעהמ-
 ליד דיא זעהנע גד אונד דיא
 זעהנע ראובן, אונד טהא-
 טען פאר משה, דעם פריע-
 סטער אלעזר אונד דען פיר-
 שמען דער געמיינדע פאלגענ-
 דען אנטראג: (ג) עטרות,
 דיבון, יעזר, נמרה, חשבוון,
 אלעלה, שבם, נבו אונד
 בעון: (ד) דאזלאנד, וועלכעס
 דער עוויגע פאר דער געמיינ-
 דע ישראל'ס געשלאגען האט,
 איזט צור פיעהצולטבעקיועם,
 אונד דייע קנעכטע האבען
 העערדען: (ה) ווען וויר אלוא
 אין דייען אויגען גנאדע גע-
 פונדען, פוהרען זיא פארט,
 זא מאג דייעזעס לאנד דייען
 קנעכטען צום אייגענטהומע
 איבערגעבען ווערדען: פיהרע
 אונד זענען גד אונד דען זעהנען
 ראובן

אונד אלוא ניכט איבער דען ירדן. (ו) משה שפראך צו דען זעהנען

חרגום אונקלום

ר ש י

(ג) וַאֲתָרוּ בְנֵי גֹד וּבְנֵי רֵאוּבֵן וַיֹּאמְרוּ לְמֹשֶׁה וְלְאַלְעָזָר כַּהֵנָּה וְלָרַבְרָבִי כַּנְשָׁתָא לְמִימָר: (ג) עֲטֹרוֹת וְדִיבֹן וַיַּעֲזֹר וּנְמֹרָה וְחִשְׁבוֹן וְאַלְעֵלָה וּשְׁבָם וּנְבוֹ וּבְעֹן: (ד) אֶרֶעָה דִּי מְחָה יֵי יַת יִתְבְּדָהָא קָדָם כַּנְשָׁתָא דִּישְׂרָאֵל אֶרֶע פִּשְׂרָא לְבֵית בְּעִיר הִיא וְלַעֲבָדֶיךָ אֵיִת בְּעִיר: (ה) וַיֹּאמְרוּ אִם אֲשַׁכְחָנָא רַחֲמִין בְּעֵינֶיךָ תְּחִיב יַת אֶרֶעָה דְהָדָא לַעֲבָדֶיךָ לְאַחְסָנָה לָא תַעֲבָרִינָנָא יַת יַרְדֵּנָה: (ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְבְנֵי גֹד וּלְבְנֵי

(ג) עטרות ודיבון וגומר. מארן סימן ועונ היו:
 (ו) האמינס

ראובן
 מכללחא ומלכשחא וכומריו דבית נמרין ובית חושפנא ובעלי דבבא ופיעת בית קבורחא דמשה ובעון:

ב א ו ר

מרעה טוב וזמן לנהוג שם המקנה: (ג) עטרות ודיבון וגומר, ובפסוק הסמוך מצאנו שהן המקומות אשר הכה ה' לפני עדת ישראל, והוא ארץ סימון ועוג: (ה) ויאמרו, בעבור שארנו הדברים חזר לאמר פעם שנית ויאמרו, וכן דרך הלשון: יחן את הארץ, מלת את במקום הזה היא לסימן (כחויכחטיף), ובכר הוזכר בנאור הספרים הקודמים. ואמך יחן לשון וכר כמו יחלק הארץ (למעלה כ"ו נ"ה), נעתם ארץ (ישעיה ט"ו ט'), כדרך הפעל שקדם לפועל

הרגום אשכנזי

ראובן: אייערע ברידער זאלן לען אין דען קריעג געהען, אונד איהר וואללעט היער כלייבען? (ז) ווארום וואללעט איהר דאן געמיטה דער קינדער ישראל'ס אכיוענדיג מאכען, דאס ווא ניכט אין דאן לאנד ציעהען וואללען, דאן דער עווי גע איהנען איינגעגעבען? (ח) עבען אלס האבען עס איי ערע עלטערן געמאכט, אלס איד זיא פאן קדש ברנע אויס זאנדטע, דאן לאנד צו בעוע הען; (ט) זיא צאגען הינוף ביז אין דאן טהאל אשכול, בעזא הען דאן לאנד, אינד מאכ טען דאן געמיטה דער קינדער ישראל אכיוענדיג, דאס זיא ניכט אין דאן לאנד קאממען מאכטען, דאן איהנען דער עווינגע איינגעגעבען. (י) דא

מטות לב

ראובן האתיכם יבאו למלחמה ואתם תשובו פה: (ז) ולמה חנוואון את לב בני ישראל מעבר אל הארץ אשר נתן להם יהוה: (ח) כה עשו אבותיכם בשלחי אתם מקדש ברנע לראות את הארץ: (ט) ויעלו עד נחל אשכול ויראו את הארץ ויניאו את לב בני ישראל לבלתי בא אל הארץ אשר נתן להם יהוה: (י) ויחר אף יהוה ביום ההוא וישבע לאמר: (יא) אם יראו האנשים העליוס ממצרים מן

עשרים הניאון קרי עשרים ענטבראנגטע דער צארן דעס עווינגען, ער שוואר, אונד שפראך: (יא) זאן וואללען אויך אללע דיא מעננערן, דיא פאן מצרים הערויף געקאממען, פאן צוואנג

רשי

תרגום אונקלוס

ראובן באחיכון יעלו לאגחא קרבא ואתון תיחבון הקא: (ז) ולקא חונון ית לבא דבני ישראל מלמעבר לארעא די יהב להון יי: (ח) בדיו עבדו אבה חכון בד שלחית יתהון מרקם גיאה למחוי ית ארעא: (ט) וכליקו עד נחלא דאתכלא וחווי ית ארעא ואוניאו ית לבא דבני ישראל בדיל דלא למיעל לארעא דייהב להון יי: (י) ותקיף רוגזא דיי ביומא ההוא וקיים למימר: (יא) אם יחווון גבריא דסליקו ממצרים

(ו) האחיכם. לשון תמיכה הוא: (ז) ולמה חניאין. חסידו ותמניעו לנס: מעבור. שיהיו סבורים שאתם יראים לעבור מפני המלחמה וחזק הערים והעם: (ח) מקדש ברנע. כך שם וכו' קדש סיו: הקנזי

באר

שלא ישור את מינו, ועל הדרך הזה מלאנוהו זכר ונקבה כאחד, אבל אומללה ארץ (ישעי' לג ט'): (ו) האחיכם, ה"א המימה: (ז) ולמה חנוואון, נכר מנואר שהוא לשון הסרה: (יא) לא

המעמר

לב (ו) האחיכם, לשון רש"י: "לשון תמיכה הוא" וכו' נפתח בנעבור סוף סגרון שאתי

מטות לב

עשרים שנה ומעלה את האדמה אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב כי לאמלאו אחרי: (י) בלתי כלב בן יפנה הקנזי ויהושע בן נון כי מלאו אחרי יהוה: (יג) ויחר אף יהוה בישראל וינעם במדבר ארבעים שנה עדתם כל הדור העשה הרע בעיני יהוה: (יד) והנה קמתם תחת אבותיכם תרבות אנשים חטאים לספות עוד על חרון אף יהוה אל ישראל: (טו) כי תשובן מאחרי ויסקף עוד להניחו

במדבר

תרגום אשכנזי קעח

צוואנצין יאהרען אן אונדרא- ריבער, דאן לאנד ניכט צו זעהען בעקאממען, דאן איך איהרען עלטערן אכרהם, יצחק אונד יעקב צונעשווארען האבע! דארום, דאס זיא מיר ניכט טרייליך נאכנעפאלנט זינד: (י) אויסנענאממען כלב זאָהן יפונה, דער קנזי, אונד יהושע זאָהן נון; דען דיעזע זינד דעם עוויגען טרייליך נאכ- נעפאלנט. (יג) אַלואַ ענט- בראַננטע דער צאָרן דעם עווי- גען איבער ישראל, אונד ער פֿיהרטע זיא פֿיערציג יאהרע אין דער וויסטע הערום, ביז דאן גאנצע געשלעכט פֿערנאָג- גען וואַר, וועלכעס דאן בעזע אין דען אויגען דעם עוויגען גע- טהאן האַמטע. (יד) נון טרע- טעט איהר, צוכט זינדער מענגער אן אייערער פֿאַטער

שטעללע אויף, אונד וואַללעט דען צאָרן דעם עוויגען איבער ישראל פֿערמעהרען. (טו) ווען איהר איך פֿאן איהם אַכווענדעט, זאָ ווירד ער זיא נאָך לענגער אין דער וויסטע לאַס- סען

תרגום אונקלוס

ממצרים מבר עשרין שנין וילעילא יח ארעא די קנזיח לאברהם ליצחק וליעקב ארי לא אשלימו בתר בחלתי: (י) אלהן כלב בר יפנה קניזא ויהושע בר נון ארי אשלימו בתר בחלתי דיי: (יג) וחקיף רוגזא דיי בישראל ואחרינון במדברא ארבעין שנין עד דסקף כל דרא בעביד דבישקדם יי: (יד) והא קמתון חלף אבה חכון תלמידי גבריא חביא לאוספא עוד על תקוף רוגזא דיי לישראל: (טו) ארי תחובון מבתר בחלתייה

ר ש י

(יב) הקמי. חרגו של קח היה וילדס לו אמו של כלב אח עמיאל: (יג) ויניעס. ויטלטלס מן נע וגד: (יד) לספות. כמו ספו שנה על שנה (ישעיה כ"א). עולומיכ' ספו וגו' (ירמ'ו') לשון תוספות: נכנס

ביתר בחלתי דיי: (יג) וחקיף רוגזא דיי בישראל ואחרינון במדברא ארבעין שנין עד דסקף כל דרא בעביד דבישקדם יי: (יד) והא קמתון חלף אבה חכון תלמידי גבריא חביא לאוספא עוד על תקוף רוגזא דיי לישראל: (טו) ארי תחובון מבתר בחלתייה ויוסיף

ב א ו ר

(יא) לא מלאו אחרי, לא עשו כרצוני: (יג) וינעם, מענין התודה ממקום למקום, כיהיו במדבר יושבי חבלים עיר מושב לא מלאו: (יד) חרבות, שרשו רבה וסמי'ו נוספת, והוא מענין גדול כמו אשר טמחתי וכניתי (איכה כ"ב), וכיאורו והנה אחס גדולי אנשי'חטאים קמחם תחת וגו'. ואנקלוס מרגס תלמידי גבריא חביא, לפי שהתלמיד גדולי הרב הוא, וכן מרגס כל"ס: לספות, מקור מנחי ל"ס, כמו למען ספות הרוב (דברים כ"ט י"ח), והוא מענין רבוי והוספה: (טו) כי תשובן מאחרי, ועתה

תרגום אשכנזי

מטות לב

במדבר ושחתם לכל העם
 הוזה: (טז) ויגשו
 אליו ויאמרו גדרת צאן נבנה
 למקננו פה וערים לספנו:
 (יז) וינחנו נחלץ חשים לפני
 בני ישראל עד אשר אם
 הביאנם אל מקומם וישב ספנו
 בערי המבצר מפני ישיבי הארץ:
 (יח) לא נשוב אל בתינו עד
 התנתר בני ישראל איש
 נחלתו: (יט) כי לא נחל אתם

סען, אונד איהר כרינגט דיע=
 זעם נאנצען פאלקע פערדער=
 בען. (טז) זיא טראטען נעהער
 אונד שפראכען: וויר וואללען
 נור פיר אונזערע העערדען
 שאפאהירדען אללהיער בויען
 אונד שטערטע פיר אונזערע
 קינדער; (יז) וויר אבער ציע=
 הען אונגעוויסט פאר דען קינ-
 דערן ישראל'ס איינהער, ביז
 וויר זיא אן איהרע שטעללע
 געבראכט האבען; אונטער=
 דעססען מעגען אונזערע קינ-
 דער אין פעסטען שטערטען
 וואהנען, אום פאר דען איינ-
 וואהנערן דעם לאנדעם זיכער
 צו זיין. (יח) וויר וואללען ניכט
 עהער צו אונזערן הייזערן צו=
 ריקקעהרען, ביז דיא קינדער

מעבר

ישראלים יעדעם זיין ערבגוט אין בעזיטן גענאטמען; (יט) דען וויר פערלאנגען קיינען אג

ר ש י

תרגום אונקלוס

ויזקיף עוד לאוחרותהון במדברא וחחבלון
 לכל עמא הדין: (טז) וקריבו לוותיה ויאמרו
 חטרין דען נבני לבעירנא הקא וקרין
 לספלנא: (יז) ויאנחנא נזדריו מבעיין קדם
 בני ישראל עד די געלינון לאחריהון ויחבון
 ספלנא בקרוין פריכן מן קדם יחבי ארעא:
 (יח) לא נחוב לביתנא עד דיחסנון בני
 ישראל גבר אחסנתיה: (יט) ארי לא נחסין

(טז) נבנה למקנינו פה. חשים היו על
 ממונם יותר מניהם וכוותיהם שהקדימו
 מקניהם לטפס אמר משה לא בן עשו העקר
 עקר והטפל טפל בנו לנס מחלה ערים
 לטפסם ואח"כ גדרות ללאונס: (יז) ויאנחנו
 נחלץ חשים. נזדיין מהירים כמו מהר שלל
 מש צו (ישעי' מ'). ימהר יחיש (שם ה'): לפני
 בני ישראל. בראשי גייסות מתוך שגבורי'הו
 שכן נאמר בגד וערף זרוע אף קדקד (דברים
 ל"ג) ואף משה חזר ופירש להם באלה
 הדברים ואלזה אחנס בעת ההיא וגומר
 (שם א') חלולים מעברו לפני אחיכם בני
 ישראל כל בני חיל וציריחו כתיב והמלץ
 עובר לפניכם (יהושע ו') זה ראובן וגד

עמהון

שקיימו חגאס: וישנ טפינו. בעודנו אלל אחינו: בערי המנזר. שנבנה עכשיו:

(יט) מעבר

ב א ו ר

ועמה אס גם אחס תשובון מאחרי ה' ויסף עוד להניחם ולעזנם במדבר, הנה על ידכם חשחת כללית
 העם הזה, שלא יבא אל ארצם: ושחתם, הראוי ושחתם ובעבור למ"ד הפעל תי"ו כשחבא עליה עוד
 תי"ו השמוש תחסר תי"ו השרש, וזה הוא בעברים מכל הגזרות וכלל הבנינים: (טז) גדרת צאן, מענין
 גדר, והוא כחל שאינו בנין חזק רק לסגירה למרצן הלאן: (יז) נחלץ, פירשתי למעלה בססוק
 החלצו: חשים, מהירים ושרשו חוש, כמו מן מול, נאמר כי מלים היו (יהושע ה' ה'),
 ובניהם יבא שור"ק קטן תמורת שור"ק גדול, וכן פעמים רבות: הביאנם, הביאונו אותם,
 והוא

מטות לב

מַעֲבָר לִירְדֹן וְהִלָּאָה כִּי בָאָה
בְּחַלְתָּנוּ אֵלֵינוּ מַעֲבָר הִירְדֹן
מִזְרָחָה: פ' שביעי רביעי
(כ) וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה אִם-
תַּעֲשׂוּן אֶת-דִּבְרֵי הַזֶּה אִם-
תִּחְלְצוּ לִפְנֵי יְהוָה לְמַלְחָמָה:
(כא) וְעָבַר לָכֶם כָּל-חַלּוּץ אֶת-
הִירְדֹן לִפְנֵי יְהוָה עַד הַזֹּרִישׁוּן
אֶת-אִבּוֹ מִפְּנֵיו: (כב) וְנִכְבְּשָׁה
הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְאַחַר תָּשׁוּבוּ

והיחם

תרגום אשכנזי קעט

טהייל יענוויטס דעם ירדן'ס,
נאכדעם אונז צור מארגענוויי-
טע דעס ירדן'ס אונזער ערכנוט
ווירד צוגעפאללען ויין. (כ) משה
אנטווארטעטע איהנען היע-
רויף: ווען איהר איך פאר דעם עוויי-
גען צום קריעגע ריטטעט.
(כא) אונד ווער געריסטעט אונ-
טער איך איזט, איבער דען
ירדן פאר דעם עוויגען צו פעל-
דע ציעהט, ביז דיעזער זיינע
פיינדע פאר איהם אויסגע-
טריעבען האבען, (כב) אונד
דאז לאנד פאר דעם עוויגען
גענצליך עראבערט זיין ווירד,
הערנאך אבער ערשט אום-
קעה

רש"י

(יט) מעבר לירדן והלאה. בעבר המערבי: כי
באם נחלחנו. כבר קבלנוה בעבר המזרחי:
לנאכס
(ג) ויאמר להון משה אם תעבדון ית פתגמא הדין אם תודרוון קדם עמא דיי לקרבא:
(כא) ויעבר לכוון כל דמוריו ית ירדנא קדם עמא דיי עד דיתריף ית בעלי
דכבוהי מן קדמוהי: (כב) וחתפביש ארעא קדם עמא דיי ובחר פן תחובון
ותהון

תרגום אונקלוס

עמיהון מעיבדא לירדנא ולהלא ארי קבילנא
אחסנתנא לנא מעבדא לירדנא מדינחא:
(ג) ויאמר להון משה אם תעבדון ית פתגמא הדין אם תודרוון קדם עמא דיי לקרבא:
(כא) ויעבר לכוון כל דמוריו ית ירדנא קדם עמא דיי עד דיתריף ית בעלי
דכבוהי מן קדמוהי: (כב) וחתפביש ארעא קדם עמא דיי ובחר פן תחובון
ותהון

ב א ו ר

והוא עבר בעמיד, וכן מתורגם בלשון אשכנז: (יט) מעבר לירדן והלאה, לזכ השני של
הירדן שהוא לזכ מערב ומלת הלאה תורה על כל מרחק הרחוק יותר מן הגבול, ואם יהיה
הגבול זמני, תורה על רחוק זמן, מיום השמיני והלאה (ויקרא כ"ב כ"ז), והלאה לדתיתכס
(למעלה ט"ו כ"ג), ואם יהיה הגבול מקומי תורה על רחוק מקום, החלי ממך והלאה (שמואל
א' כ' כ"ז): כי באה נחלחנו, כבר קבלנוה בעבר המזרחי, (רש"י), ותפש עליו הרמב"ן, שאינו
הגון לדבר בן לפני משה בדבר החלוי ברכונו עד שינחילנו הוא להם, אבל אמרו זאת דרך בקשה
וטעם כי באה אלינו שהיא ראויה לנו יותר משאר שנטיס לפי שארץ מקנה היא ולנו מקנה רב
יותר מכל השנטיס, או הטעם שאנחנו רוליס בה ואין שאר השנטיס חפלים בארץ הזאת, עד
כאן מדבריו. ועל דרך שהזכר פעמים רבות אין לזכך לזה, כי הוא עבר בעמיד, וניאורו אס
חנחילנו את הארץ הזאת אז תהיה כבר באה אלינו מעבר הירדן מזרחה, ולא נחל שוב אתם
מעבר הירדן והלאה, וכן מתורגם בלשון אשכנז: (כ) אם תעשון אח הדבר הזה, על דרך כלל,
ומבאר אס מחללו וגומר: לפני ה', אנקלוס ויב"ע תרגמו קדם עמא דה' כלי להרסיק כל ענין
מקומי מהשם הנכבד, ויתכן שהוא על הארון שנקרא על שם השוכן בין הכרובים, וכבר נאמר
פעמים רבות בכתוב לפני ה' על הדרך הזה, והכוונה שיהיו הם הראשונים וילאו לפני הארון
לנבא: (כא) ועבר לכם כל חלוץ, ענינו כל חלוץ שלכם: (כב) ונכבשה וגומר ואחר חשבו
והיחם

תרגום אשכנזי

מטות לב

והייתם נקיים מיהוה ומישראל
והייתה הארץ הזאת לכם לאחזה
לפני יהוה: (כג) ואם לא תעשו
כן הנה הטאתם ליהוה ודעו
הטאתכם אשר תמצא אתכם:
(כד) בנו לכם ערים למפקם
וגדרת לצנאכם והיצא מפיכם

קעהרעט, אונד אייך אלזא
אייערער שולריגקייט ענטלען
דיגט געגען דען עוויגען אונד
געגען ישראל: זא זאלל אייך
דיעזעס לאנד צים אייגענטהו:
מע בלייבען פאר דעם עוויגען:
(כג) טהוט איהר אבער דיע-
זעס ניכט, זא זינדיגעט איהר
דעם עוויגען, אונד ווערדעט
ערפאהרען, וואס אויף דיע-
זער זינדע פאלגן ווירד. (כד) בוי
עט אייך שטערטע פיר אייערע

קנדרע, אונד הירדען פיר אייער קליינעס פיעה, אונד האלטעט אייער פערשפרע

תעשו

תרגום אונקלוס

ותהיו זכאים מן קדם יי ומישראל ותהי
ארעא הדא לכון לאחסנא קדם יי: (כג) ואם
לא תעבדון כן הא חבתון קדם יי ודעו
חובתכון די תשבח יתכון: (כד) בנו לכון
קריון למפקלכון ותטרין לענכון ודיפוק

ר ש י
(כד) לנאכס. תיבה זו מגורת לונס ולפי
כלס (תהלים ה') שאין בה א' מפסיק בין
נו"ן לכדי"ק ואל"ף שגא נאן אמר הנו"ן
במקום ה"א של לונס הוא מיסודו של ר'משה
הדרשן למדתי כן: והיולא מבינס תעשו:
לגנוה שקבלתם עליכס לעבור למלחמה עד
כנוס ומלוק שמשא לא בקש מהס אא ונגנשה
ואמר

מפומכון

ב א ו ר

והייתם נקיים, כל זה הוא מדברי התנאי, וענינו אם לא תשובו כי אם אמר שחיה הארץ
בנשח, למען תהיו נקיים מה' ומישראל, שלא תגרמו להם המרות רלון כ' ולכוסף מרון אמו
עליהם: והיחה הארץ הואח, זהו תשובת התנאי אז תהיה הארץ הזאת לכם לאחזה:
(כג) הנה הטאתם לה', הוא הסך על ובייתם נקים וגומר: חטאתכם אשר תמצא אתכם,
[העונש הנא על חטא ועון יקרא גם הוא עון וחטאת, כי הוא כרוך אחרי החטא ושומר
עקביו, נכון וממחר לבא כשיעבור החטא, (עיין בראשית ד' י"ג, מה שכתוב שם על גדול עונוי מנשוא),
ולזה החוטא, אחרי אשר חטא, משתדל להעלים את החטא, או להסתיר את עלמו ממנו,
מיראת העונש הדבוק אחריו. ותבין מזה ענין מליאה הנאמרת בחטא להוראת הנקמה, פעמים
יאמר ש'ימצא החטא, כגון האלהים מלא את עון עבדיך (שם מ"ד י"ו), ופעמים יאמר על
חטא ש'ימצא את החוטא, והענין אחד]: (כד) לצנאכם, הראוי ללונכס, אלא שאל"ף עי"ן
הפעל נמשך בכח החול"ס, והאל"ף שאחר הנו"ן נוסף, או שהוא תמורת ה"א הנוספת שנמלת
לנכ

ה מ ע ר

(כד) לצנאכם, לשון רש"י: תיבה זו מגורת לונס ולפיכס וכו' " הנה מלת ללנאכס נובל לישר
בכמה אופנים, אם שנאמר שהוא מן השמות המתחלפים כמו כנש וכנש וכדומה, או כמו שכנש
הראב"ע שהאל"ף נוספת כמו והאזניחו נהרות, ומה שנאמר אל"ף ע"הפ הוא לפי שדינו כנע"ו,
אך לדעת ר"מ הדרשן תהי המלה מגורת לנ"ה משרש לנ"ה והאל"ף תמורה פ"א, כמו שנאמר
מן מלה מחלטיכי (תהלים ק"ג ג') והכנה כן.

מטות לב

חרגום אשכנזי קפ

לען . (כה) דיא זאָהנע גר אונד
 דיא זאָהנע ראובן שפראַכען צו
 משה, וויא פֿאַלגט: דייענע
 קנעכטע וועררען זאָ טהון,
 וויא דער הערר בעפֿיעהלעט.
 (כו) אונזערע קינדער, ווייבער,
 העעררען אונד אַלל אונזער
 פֿיעה זאָללען איך דען שטער.
 טען גלעד כלייבען; (כז) דייע
 נע קנעכטע אַבער וואָללען גע.
 ריסטעט צום שטרייטע פֿאַר
 דעם עויגען אין דען קריעג גע.
 זען, וויא דער הערר שפֿריכט.
 (כח) משה גאַב דעם פֿריע.
 סטער אַעזר, דעם יהושע זאָהן
 נון אונד דען פֿאַמיליענהייס.
 טערן דער קינדער ישראל'ס
 איהרענטהאַלבען פֿערהאַל.
 טוננסבעפֿעהלע. (כט) משה
 שפראַך נעהמליך צו איהנען:
 ווען דיא זאָהנע גר אונד דיא
 זאָהנע ראובן מיט אייך ווער-
 דען

תַּעֲשׂוּ: (כה) וַיֹּאמֶר בְּנֵי־גֹד וּבְנֵי
 רְאוּבֵן אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ
 יַעֲשׂוּ כַאֲשֶׁר אָדָנִי מִצִּוָּה:
 (כו) טִפְּנוּ נַשִּׁינוּ מִקְּנָנוּ וְכָל־
 בְּהֵמָתָנוּ יִהְיוּ־שֵׁם בְּעַרְי הַגִּלְעָד:
 (כז) וְעֲבָדֶיךָ יַעֲבֹדוּ כְּר־חֲרוּץ
 צָבָא לְפָנֵי יְהוָה לְמִלְחָמָה
 כַּאֲשֶׁר אָדָנִי דִּבֶּר: (כח) וַיִּצְוּ
 קָהָם מֹשֶׁה אֶת אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
 וְאֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־נּוּן וְאֶת־רָאשֵׁי
 אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
 (כט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִם־
 יַעֲבֹדוּ בְנֵי־גֹד וּבְנֵי־רְאוּבֵן וְאֶתְכֶם

זח

חרגום אונקלוס

ר ש י

ואמר תשובו והם קבלו עליהם עד התנחל
 הרי הוסיפו להמעכב שבע שאלקו וכן עשו:
 (כה) ויאמר בני גד כלם כאיש אחד:
 (כח) וילכו להם. כמו עליהם ועל תנאם
 מינה אלעזר ויהושע כמו ה' ילחם לכם
 (שמות ט"ז):

מפומכון העבדון: (כה) ויאמר שבטא
 דבני גד ובני ראובן למשה למימר עבדך
 יעבדון כמא די רבוגי מפקד: (כו) טפלנא
 נשנא גיתנא וכל בעירנא יהון תמן בקרוי
 גלעד: (כז) ועבדך יעבדון כל מזריו חילא
 קדם עמא דיי לקרבא כמא די רבוגי ממליל: (כח) ופקיד להון משה
 ית אלעזר כהנא וית יהושע בר נון וית רישי אבהת שבטנא לבני
 ישראל: (כט) ויאמר משה להון אם יעבדון בני גד ובני ראובן עמכון ית ירדנא
 כל

ואתנו
 ופקיד להון משה
 ית אלעזר כהנא וית יהושע בר נון וית רישי אבהת שבטנא לבני
 ישראל: (כט) ויאמר משה להון אם יעבדון בני גד ובני ראובן עמכון ית ירדנא
 כל

ב א ו ר

לנה (תהלים ס' ח'), כן דעת רש"י והרד"ק נאשאים: (כח) ויצו להם משה את אלעזר וגומר,
 לזה אותם איך יתקונו עם בני גד ובני ראובן נחלוקת הארץ, כי משה כבר ידע שהוא לא יעבירם
 את הירדן ולא יחילם את הארץ, לכן הודיע לאלעזר ויהושע וראשי אבות המטות שכל המנה
 עמם ועליהם לעשות ככל היוצא מפייהם, ומלת להם שנה על בני גד ובני ראובן, והטעם
 לכרנם: (כט) ויאמר משה אליהם, אל אלעזר ויהושע וראשי האבות הנזכרים נפסוק שלפניו:
 ונחחב

תרגום אשכנזי

מטות לב

אֶת-הַיָּרְדֵן כָּל-חֲלוּץ לַמַּלְחָמָה
 לִפְנֵי יְהוָה וְנִכְבְּשָׁה הָאָרֶץ
 לִפְנֵיכֶם וּנְתַתֶּם לָהֶם אֶת-אֶרֶץ
 הַגִּלְעָד לְאַחֲזָה: (ב) וְאִם-לֹא
 יַעֲבְרוּ חֲרוּצִים אִתְּכֶם וּנְאֲחָזוּ
 בְּחֻבְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן: (ג) וַיַּעֲנוּ
 בְנֵי-גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן לֵאמֹר אֵת
 אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל-עֲבָדֶיךָ כִּן
 נַעֲשֶׂה: (ד) נָחֲנוּ נַעֲבֹר חֲלוּצִים
 לִפְנֵי יְהוָה אֶרֶץ כְּנָעַן וְאֲחָנוּ
 אַחֲזַת נַחֲלָתָנוּ מֵעֵבֶר לַיָּרְדֵן:

דען איבער דען ירדן, אונד פֿאַר דעם עוויגען געריסטעט אינו פֿעלד ציעהען, אונד איהר ווערדעט דאָן לאַנד האַ= בען אינטערטהאָן געמאַכט, זאָ וואָלט איהר איהנען דאָן לאַנד גלעד צום אייגענטהוי= מע איינגעבען; (ב) ווען זיא אַבער ניכט געריסטעט מיט אייך ציעהען, זאָ מאַגען זיא איהר אייגענטהום אונטער אייך אים לאַנדע כנען ער= ווערבען. (ג) דיא זאָהנע גר אונד דיא זאָהנע ראובן אַנטוואָרטעטען, אונד שפראַ= לען: וויא דער עוויגע צו דייען קנעכטען גערערעט האַט, זאָ וואָללען וויר טהוונ

(ד) וויר וואָללען געריסטעט פֿאַר דעם עוויגען אין דאָן לאַנד כנען היניכערציע= הען; אונזער אייגענטהימליכעם ערכנוט אַבער בלייבט אונז דיעסווייטס דעם ירדן'ס. משה

תרגום אונגקלום

ר ש י

בְּלִי דְמוֹרָיו לְקַרְבָּא קָדָם עָמָא דִּי וְחַחְבֵּי שֵׁשׁ
 אֶרְעָא קְדָמֵיכוֹן וְחַחְנָנוּן לְהוֹן ית אֶרְעָא
 דַּגְלֵעַד לְאַחְסָנָא: (ב) וְאִם לֹא יַעֲבְרוּן מִזְרֹזִין עִמָּכוֹן וְיַחְסְנוּן בִּינֵיכוֹן בְּאֶרְעָא דְכְּנָעַן:
 (ג) וְאִתְיַבּוּ בְנֵי גֹד וּבְנֵי רְאוּבֵן לְמִימְרֵי ית דִּי מַלְיִל יִי לְעַבְדֵּיךָ כִּן נַעֲבִיד: (ד) נַחְנָא
 נַעֲבִיר מִזְרֹזִין קָדָם עָמָא דִּי לְאֶרְעָא דְכְּנָעַן וְעָמָנָא אַחְסָנָנָא מֵעֵיבְרָא
 לִירְנָא

(לב) ולתנו אמת נחלתינו. כלומר נידינו וברשותינו תהי אמת נחלתינו מעבר הזה; ערי

ב א ו ר

ונחמם להם אח ארץ הגלעד, כי עדיין לא לקחו כי אס אמה ערים לנבות מנצרים לעפס ולא כל ארץ הגלעד, ולכך כזה ליהושע והנשיאים שאם יעברו יתנו להם כל הארץ לאחזת עולם. (רמנ"ן): (ל) ונאחזו בחככם, חלק להם כבוד, כי הטעם אס לא יעברו חלוצים חלוצים עמכם בעל כרחם ונאחזו, או אס יתנחמו, (הראב"ע) [ולא ידעתי מה הכריחו לכך, כי הכונה לפי פשוטה שיאמר להם אחזוה על כל פנים בארץ כנען, ועליהם להוריש את יושביה ולהאחז שם, כי זהו הוראת שרש אחז בנין כפעל, וכן מתורגם בלשון אשכנזי]: ונאחזו, הראוי ונאחזו כמשפט אס הפ"א אות גרונית, ונא בחול"ס הנו"ן על דרך נמי פ"י, על משקל נולדו, כי אותיות אהו"י מתחלפות: (לא) ויענו בני גד, אשר שענו למשה לבד חזרו לענות אמו גם לפני אלעזר ויהושע וראשי האבות למען ישמעו גם הם שקבלו עליהם לקיים התנאי: (לב) ארץ כנען, לארץ כנען ותחמר הלמ"ד, וכן תרגם אנקלוס: ואחזנו אחוז נחלתנו, כלומר נידינו וברשותינו תהיה

מ ט ו ת ל ב

(לג) וַיַּחַן לָהֶם מֹשֶׁה לְבְנֵי-גֹדֹ
וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וְלַחֲצִי שֵׁבֶט
מִנִּשְׁוֹת בֶּן-יוֹסֵף אֶת-מַמְלַכְתּוֹ
סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְאֶת-מַמְלַכְתּוֹ
עֹזַג מֶלֶךְ הַבְּשָׁן הָאָרֶץ לְעַרְיָה
בְּגַבְלֹת עַרְיָה הָאָרֶץ סְבִיב:
(לד) וַיִּבְנוּ בְנֵי-גֹד אֶת-דִּיבֹן וְאֶת-
עֶטְרוֹת וְאֶת עֶרְעֹר: (לה) וְאֶת-
עֶטְרוֹת שׁוֹפָן וְאֶת-יַעֲזָר וַיִּגְבְּהָהּ:
(לו) וְאֶת-בֵּית גְּמָרָה וְאֶת-בֵּית
הָרֶן עַרְיָה מִבְּצָר וּגְדֵרֹת צֶאֱן:
(לז) וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ אֶת-חֶשְׁבּוֹן
וְאֶת-אֶלְעֵלָא וְאֶת קִרְיָתַיִם:

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י ק פ א

(לג) משה איבערנאכ אלזא דען
זאָהנען גר, דען זאָהנען ראובן
אונד דעם האלבען שטאם
מנשה זאָהן יוסף, דאז רייך
סיחון קעניגס צו אמרי, דאז
רייך עיג קעניגס צו בשן, דאז
לאַנד נעבסט דען שטערטען,
דיא אין איהרען גרענצען לאַ-
גען, אללע לאַנדשטערטע
אין דעם בעצירקע אומהער.
(לד) דיא זאָהנע גר בייטען
דיבון, עטרוות אונד ערוער;
(לה) עטרוות שופן, יעור אונד
יגבהה; (לו) בית נמרה אונד
בית הרן לענטען פֿעסטע
שטערטע אונד שאאפֿהירדען
צן. (לז) דיא זאָהנע ראובן
בייטען חשבון, אלעלא אונד
קרייתים

ואח

ח ר ג ו מ א ש כ נ ו י ק פ א

לִירְדָּנָא: (לג) וַיִּהְיֶה לְהוֹן מֹשֶׁה לְבְנֵי גֹד
וּלְבְנֵי רְאוּבֵן וְלַפְּלִגּוֹת שֵׁבֶט־אֶת-מִנִּשְׁוֹת בֶּן-
יוֹסֵף יַח מַמְלְכוֹת סִיחֹן מֶלֶךְ אֶת-מַמְלְכוֹתָהּ
וַיַּח מַמְלְכוֹת עֹזַג מֶלֶךְ אֶת-מַמְלְכוֹתָהּ לְקִרְיָתַיִם

ר ש " י

(לו) ערי מנכר וגדרות לאן. זה סוף
פסוק מוסב על תחלת המלה ויבנו בני
גד את הערים הללו להיות ערי מנכר
וגדרות לאן:

ואת

בְּחַחְמִין קְרוּי אֶרְעָא סְחֹר סְחֹר: (לד) וּבְנֵי בְנֵי גֹד יַח דִּיבֹן וַיַּח עֶטְרוֹת וַיַּח
עֶרְעֹר: (לה) וַיַּח עֶטְרוֹת שׁוֹפָן וַיַּח יַעֲזָר וַיִּגְבְּהָהּ: (לו) וַיַּח בֵּית גְּמָרָה וַיַּח בֵּית
הָרֶן קְרוּי קְרִיָּתַיִם וְחֶשְׁבּוֹן דְּעֵן: (לז) וּבְנֵי רְאוּבֵן בָּנוּ יַח חֶשְׁבּוֹן וַיַּח אֶלְעֵלָא
וַיַּח

ב א ו ר

תהיה אחת נחלתנו מעבר הזה. (רש"י): (לג) ויחן להם משה, נתן להם עמה על תנאי:
ולחצי שבט מנשה, מתמלה לא נאו לפניו שבע מנשה אכל כאשר תחלק הארץ לשני השבטים
ראה שהיא ארץ גדולה יותר מהראוי להם, ובקש מי שיוכל להתחיל עמהם והיו אנשים משנט
מנשה שרבו בה, אולי אנשי מקנה היו נתן להם חלקם. ועם לחצי חלק אחד מהם כי היו
למנשה ח' נתי אבות נכתיב בפרשת הפקודים ושם מהם עברו את הירדן. (מדברי הרמב"ן):
לעריה בגבלח, כל הערים אשר בגבולות הארץ, והוסיף לנאר ערי הארץ סביב, כל הערים אשר
בסביבות הארץ: (לד) ויבנו בני גד, לא בנו עמה כי אם הערים המוחזקים בכתוב לערי מנכר
לטפס וגדרות, כמו שמנאר בכתוב הסמוך, ולא כל הערים אשר בארץ ההיא, וכן פירש רש"י
ערי מנכר וגדרות לאן, זה סוף פסוק מוסב על תחלת המלה ויבנו בני גד את הערי' האלה
להיות

תרגום אשכנזי

מטות לב

קריחים; (לח) אויך נבו אונד בעל מעון, דערען נאמען פערעני דערט וואורדען, אונד שבמה, אונד גאבען דען שטערטען, דיא זיא בויעטען, דיא אלטען נאמען וויעדער. (לט) דיא זאָה: נע מכיר זאָהן מנשה גינגען נאך גלעד, נאָהמען עם איין, אונד פערטריעבען דען אמורי, דער דארין וואר. (מ) דא איבער: גאב משה דיא לאנדשאפט גלעד דעם מכיר זאָהן מנשה, אונד דיעזער בעזעטצטע זיך דאזעלכסט. (מא) יאיר זאָהן מנשה

(לח) ואת־נְבוֹ ואת־בְּעַל מְעוֹן מוֹסְבֵת שֵׁם ואת־שְׁבִמָה ויקראו בשמות את־שְׁמוֹת הָעָרִים אֲשֶׁר בְּנֹו: (לט) וילכו בני מכיר בן־מְנַשֶּׁה גלעד וילכדה ויורש את־האמרי אשר־בה: (מ) ויהן משה את־הגלעד למכיר בן־מְנַשֶּׁה וישב בה: (מא) ויאיר בן־

מנשה

ר ש י

תרגום אונקלוס

(לח) ואת נבו ואת בעל מעון מוסבות שם. נבו ובעל מעון שמות עבודת אלילים הם והיו האמוריים קורים עריהם על שם ע"ז שלהם ובני ראובן הסבו שםם לשמות אחרים וזהו מוסבות שם נבו ובעל מעון מוסבות לשם אחר: ואת שבמה. בנו שבמה והיא שם האמורה למעלה: (לט) ויורש. כתרגומו ותריך שתיבת ריש משמעת שתי מחלוקות לשון ירושה ולשון כרשה שהיא טיכוד ותיריך: (מא) חותיהם

ויח קריחים: (לח) ויח נבו ויח בעל מעון מקפן שמהן ויח שבמה וקראו בשמהן יח שמהת קרויא די בנו: (לט) ואולו בני מכיר בר מנשה לגלעד וכבשוה וחריה יח אמוראח די בה: (מ) ויהב משה יח גלעד למכיר בר מנשה ויתב בה: (מא) ויאיר בר מנשה אול

ב א ו ר

להיות ערי מנכר וגדרות לאן. ויהיו שמות הערים אשר יזכיר כאמר מוסגר: (לח) מוסבת שם, שבני ראובן הסבו את שם נבו ובעל מעון לשם אחר, (רש"י), ויהיה לפי זה המאמר ויקראו בשמות את שמות הערים אשר נבו (שלפי פשוטו קראום בשמותם אשר היו להם מימי קדם) על כל הערים חוץ מנבו ובעל מעון. ותמה עליו הרמב"ן למה לא יזכיר הכתוב את שמות האחרים אשר קדשו בני ראובן כדרך בכל מוסבות שם, כמו ויקראו שם העיר דן בשם דן אביהם (שופטים י"ח כ"ט), וכן במקומות רבות? והקשוב אלי כי אלו השמות היו שמות הערים ביד מואב, וכאשר נבש אותם סיוחן מלך האמורי הסב את שםם לשם אחר. והנה כאשר הגלה חגלת פלאקר מלך אשור לראובני ולגדי חזרו מואב וישבו בארלם ובעריהם, כי בן מכינו בספר ירמיהו כאשר לכד נבוכדנצר את ערי מואב הוזכרו בשמות הללו חשבון ואלעלא וגו'. ל"כ כי פי' מוסבות שם שאלו הערי' לכן היו מוסבות שם שהסב סיוחן את שםם הראשון, וזה היו שםם הראשון כאשר היו ביד מואב, ובני ראובן קראו להם בשמותם הראשונים אשר היה להם מתחלה, ולפיכך לא אמר הכתוב ויקראו שמות לערים אשר נבו אלא ויקראו בשמות, עד כאן מדבריו, וכן מתורגם בלשון אשכנזי: ואח שבמה, בנו שבמה והיא שם האמורה למעלה. (רש"י), כוונתו שאינה דבוקה אל מוסבת שם, רק עם ובני ראובן בנו, וביאורו ובני ראובן בנו את חשבון וגומר ואת נבו ובעל מעון (שהיו מוסבת שם) ואת שבמה, וכן כוון המתרג' אשכנזי, ולא כראש"ע שפירש מוסבת שם, אלה הערים היסבו שמותם וכן שבמה, ודעמו שגם שבמה הוסבה שמה, מה שלא יתכן לפי הכתוב הטעם שהונח הטעם בשלל שם המפסיק יותר מן התנור שבאלת בעל מעון, כדין מאמר מואב, והנכון כמו שכתבתי: (לט) ויורש את האמרי, אף שאמר בני מנר יתכן לומר וירש לשון יחיד על

ט ט ו ת ל ב ל ג

מַגִּישָׁה הֶלֶךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־חַוִּיתֵיהֶם
וַיִּקְרָא אֶת־הֶהָרִים חַוִּית יִאִיר:
(מב) וַנִּבַח הֶלֶךְ וַיִּלְכֹּד אֶת־קִנְת
וְאֶת־בְּנֵי־חַוִּית וַיִּקְרָא לָהּ גִבַח
בְּשֵׁמוֹ: פ

תרגום אשכנזי קפב
מנשה גינג הין, נאהם איהרע
דערפער איין, אונד נאגנטע
זיא דיא דערפער יאיר'ס.
(מב) נובח גינג הין, אינד נאהם
קנת איין, נעכסט דען דאצוגע.
הארענען פלעטצען, אונד נאגנע
טע זיא, נאך זיינעם נאמען,
נובח.

לג (א) אֱלֹה מַסְעֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יֵצְאוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לצבאחם

לג (א) דיעועם זינד דיא ריזען
דער קינדער ישראל'ים,
וועלכע אויס מצרים געצאגען
זינד

תרגום אונקלוס

אֹל וּכְבֹשׁ יח בְּפָרְנִיהוֹן וּקְרָא יחָהּן בְּפָרְנִי
יִאִיר: (מב) וַנִּבַח אֹל וּכְבֹשׁ יח קִנְת וַיִּרַת
בְּפָרְנִהָא וּקְרָא לָהּ גִבַח בְּשֵׁמִיהּ:
לג (א) אֱלִין מִמְּלַנִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל דִּי גִפְקוּ
מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְחִילִיהוֹן בִּידָא דְּמִשָּׁה
ואהרן

ר ש י
(מא) מוותיהם. כפרניהון: ויקרא אההן
חות יאיר. לפי שלא היו לו בנים קראם
בשמו לזכרון: (מב) ויקרא לה נכח. לה
אינו מפיק ה"א וראיתי ביסודו של רבי
משה הדרשן לפי שלא נחקיים לה שם זה
לפיכך הוא רפה שמשמעת מדרשו כמו לא
ותמהני מה ידרוש בשמי תיבות הדומות
לה. ויאמר לה בעו (רות ב') לננות לה
בית (זכריה ה'):

לג (א) אלה מסעי. למה נכתבו המסעות הללו להודיע חסדיו של מקום שאף על פי שגזר
עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר לא חאמר שהיו נעים ומטולטלי' ממסע
למסע כל ארבעים שנה ולא הייתה להם מנוחה שהרי אין כאן אלא ארבעים ושמים מסעות לא מהם
י"ד

ב א ו ר

על שם אניהם שהוא מכיר, וכן נכתוב הסמוך ויחן משה את הגלעד למכיר, ענינו לבני מכיר
ודרך המקרא לדבר על השבט או משפחה בשם הפרטי שממנו ייוחס השבט או המשפחה ההיא:
(מא) ויאיר בן מנשה, הוא היה משפחת יהודה כי בן נחוב ואחר בא חלרון (שהוא בן פרץ
בן יהודה) אל בת מכיר אבי גלעד והוא לקחה והוא בן ששים שנה ותלד לו את שגוב ושגוב
הוליד את יאיר ויהי לו עשרים ושלוש ערים בארץ הגלעד (ד"ה א' ב' כ"א), ונקרא בן מנשה
בעבור אמו שהיתה משפחת מנשה. וכתב הראב"ע ואין פה מקום לשאול איך לקח יאיר נחלה
עם שנט אחר? כי ארץ כנען היא הנחלקת ולא ארץ האמורי שהיא מעבר לירדן מזרחה, כי יש
אמרי בארץ כנען והוא היה מקיף מכל שנעה גויס. עד כאן דבריו: הוח, תרגום אונקלוס
כפרני והם הפרזות אשר על פני השדה, באין חומה ובריח, למשכן האכרים ועונדי האדמה,
ושרצו חיי, כמו ויאספו פלשתיים לחיה (שמואל ב' כ"ג י"א), והומרה יו"ד למ"ד הפעל בוי"ו,
ודגש הוי"ו על חסרון יו"ד עי"ן הפעל: (מב) ונבח הלך, לא הוזכר בכתוב מאיזה משפחה היה
אך ממה שכתוב ויקח גשור וארם את מות יאיר מאתם את קנת ואת בנומיה ששים עיר (ד"ה
א' ב' כ"ג), נראה שנכח אשר לכד את קנת ובנומיה בן יאיר היה ולכן נקראו גם בן מות יאיר.
(רמב"ן): ויקרא לה, ה"א הכנוי רפויה וכן הרבה במקרא:

לג (א) אלה מסעי בני ישראל, אחרי נקמת ה' במדין שאמר לו הקב"ה למשה אחר האסף
אל עשיר, אחרי שחלק ארץ סיחון ועיג וננו הערים הנוכרות נתן דעתו לכת ב המסעות
ונתכוון בזה להודיע חסדיו של הקב"ה עמכם, שאף שגזר עליהם להניעם במדבר לא היו
מטולטלים ממיד בלא מנוחה, אבל בכל הזמן הגדול הזה לא הלכו רק אלה מסעות, (רמב"ן),
וכן